

ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΑ ΖΩΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΑΙΓΥΠΤΙΟΙΣ.

Ἄγνωστον ἀκριβῶς πότε εἰσῆχθησαν ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις τὰ κατοικίδια ζῶα. Ὅπως ὁ ἄνθρωπος, καὶ ταῦτα κατ' ἀρχὰς ἔζων ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει, βαθμὴν δὲ καὶ διὰ λίαν βραδέως τελεσθείσης μεταμορφώσεως τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως κατέκτησεν ὁ ἄνθρωπος τοὺς πολυτίμους αὐτοὺς βοηθοὺς, οἵτινες τὴν δουλείαν θεωροῦσιν ἤδη ὡς τὴν φυσικὴν των κατὰστασιν· σημειωτέον δ' ὅτι ἀπὸ αἰώνων τινὰ τῶν οὕτως ἐξημερωθέντων ζώων τούτων οὐδόλως εὐρηνται πλέον ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει.

Ἡ ἀρχαιότης ἱκανὰ περὶ ζωολογίας μᾶς διδάσκει, ἀλλὰ ταῦτα μόλις διευκρίνισαν ἐπ' ἐσχάτων ἀρχαιολόγοι σοφοί, αἰγυπτιολόγοι δεινοί. Τῶν πάλαι χρόνων μαρτυρίας περὶ τῶν πρώτων ζώων ἔχομεν τὰ σπήλαια, ὅπου ἐν τῇ μυστηριώδει τοῦ θανάτου σιγῇ εὐρηνται ἢ ἄρκτος παρὰ τὸν τάρανδον, ὁ μαστόδους παρὰ τὸν ἄνθρωπον. Μετὰ τὰς μαρτυρίας αὐτὰς ὑπάρχουσιν ἀποδείξεις γραπτῆς, οὕτως εἰπεῖν—τὰ μνημεῖα τῶν Αἰγυπτίων, εἰς ἃ εἰσὶν ἐγγεγραμμένα τὰ κατοικίδια ζῶα. Ἐν τοῖς μνημείοις αὐτοῖς οἱ σοφοὶ εὖρον σειρὰν ὅλην σπουδαιοτάτων ἀποκαλύψεων, διότι ἐδυνήθησαν νὰ διευκρινίσωσι πότε εἰσῆχθησαν ἐν Αἰγύπτῳ τὰ κατοικίδια ζῶα καὶ πότε ἐξημερώθησαν· συγχρόνως δὲ ἐπείσθησαν ὅτι ἄλλα ζῶα, ἄγρια καὶ πάλιν καταστάντα, κατὰ τινὰ ἐποχὴν εἶχον χρησιμεύσει εἰς τὴν καλλιέργειαν, τῆς γῆς καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν.

Ὡς γνωστὸν, οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐπρέσβευον ὀρησκειάν θανάτου, οὕτως εἰπεῖν. Κατὰ τὸν Σικελιώτην Διόδωρον, τὰ μὲν τῶν ζώντων οἰκήματα ἔλεγον *ξενῶνας*, διότι ὀλίγον χρόνον διατρίβουσιν ἐν αὐτοῖς, τοὺς δὲ τάφους ἐκάλουν, ἀπ' ἐναντίας, *αἰώνια ἐκδιαιτήματα*, διότι διὰ παντὸς ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσι. Τούτου ἕνεκεν, προσθέτει

ὁ αὐτὸς, ὀλίγον μέλλει αὐτοῖς περὶ τῆς διακοσμήσεως τῶν οἰκιῶν, ἐνῶ οὐδενὸς ἀμελοῦσι διὰ τὴν πολυτέλειαν τῶν τάφων.

Διὰ ταῦτα ἀπαντῶμεν εἰς τὰς πλευρὰς τῶν τάφων αὐτῶν ἐξωγραφημένας ἢ γεγραμμένας ὅλας τὰς ἀσχολίας τοῦ ἰδιωτικοῦ των βίου καὶ πάντα τ' ἀφορῶντα τὰς βιομηχανίας. Αἱ μὲν πόλεις καὶ κωμοπόλεις τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου ἀφανεῖς ἐγένοντο, κατὰ δεινὴν δὲ τῆς τύχης εἰρωνείαν μόνον αἱ νεκρουπόλεις ἐσώθησαν, μεταδίδουσαι εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς τὰ χρονικά τῶν ζώων, περὶ ὧν ὁ λόγος.

Ἀπὸ τῶν ἀπωτάτων χρόνων οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον τρία ζῶα, τὰ ὅποια φαίνεται ὅτι κατέστησαν κατοικίδια πρὸ τῶν ἄλλων· δηλ. τὸν ταῦρον, τὸν κριὸν καὶ τὸν τράγον ἢ αἶγα. Αἱ δύο ρίζαι τοῦ ὀνόματος τοῦ ταύρου, *TOP*, σημαίνουσης πυρρὸς, καὶ *ΠΥΠ*, δύστροπος, ἀνήκουσι, κατὰ τοὺς φιλόλογους, εἰς τὴν σημητικὴν καὶ ἀριανὴν γλῶσσαν· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὰς λέξεις *ΑΙΛΑ* ἢ *ΒΕΛΛ*, κριὸς, καὶ *ΑΙΞ* (αἶξ), τράγος. Τὸ εἶδος τῶν ζώων τὸ καλούμενον *θούρ* καὶ εὐρισκόμενον ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νείλου, ἐξ ὧν ἐξέλεγον τὸν βοῦν Ἄπιν, φαίνεται ὅτι λίαν συγγενεὺς πρὸς τὸν μέγαν *ζεμπούς* (*zebus*) τῆς Ἰνδικῆς, τῆς χώρας ἐν ἣ ἔκπαλαι ἐλατρεύοντο ὁ ταῦρος καὶ ὁ βοῦς. Εἰς τὴν πόλιν *Μενδές* (*Mendes*), σημαίνουσαν αἶξ, ὑπῆρχεν αἶξ ἱερὰ, ἣν περιποιοῦντο μετ' ἄκρας εὐλαθείας· αὐτῆς δὲ θνησκούσης, μεγάλα ἐγένοντο τελετὰ καὶ εἰς πένθος ἐβυθίζοντο πάντες, ὡς ἐγένετο καὶ διὰ τὸν Ἄπιν. Τέλος τὰ πρόβατα εἰσὶ τὰ αὐτὰ μικρὰ ζῶα μὲ μέλαν καὶ χονδρὸν ἔριον, ἅτινα καὶ σήμερον βλέπομεν παρὰ τοῖς φελλάχοις. Ἐκπληττόμεθα ὁμῶς βλέποντες ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι κατώρθωσαν νὰ καταστήσωσι κατοικίδια καὶ νὰ τρέψωσι ὡς ἀληθῆ ζῶα τῶν ἀγρῶν πολλὰ τῶν μεγάλων εἰδῶν αἰγάγων, οἵτινες πολυάριθμοι διατρέχουσι τὴν Ἀφρικὴν, ἀλλ' εἰς ἀγρίαν νῦν κατάστασιν. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι τὰ ζῶα ταῦτα εἶχον ἐξημερωθῆ καὶ ἦσαν κατοικίδια, διότι εἰς πολλὰ

μνημεῖα παριστῶσι ποιμένας καὶ ἀγρότας περιποιουμένους τοὺς αἰγάγρους, ὅπως καὶ τ' ἄλλα ζῶα. Ὁ Οὐέλκινσων ἐν τῷ ὠραίῳ αὐτοῦ συγγράμματι περὶ ἡθῶν καὶ ἐθίμων τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, ἐδημοσίευσε γλυφὴν ἐν ἣ βλέπομεν αἰγάγρους περιποιουμένους ὑπὸ τῶν ποιμένων των. Τὸ πρωτότυπον τῆς γλυφῆς αὐτῆς εὑρομεν παρὰ τῇ φυλῇ τῶν Μπένη Χασάν. Ἀλλαχοῦ βλέπομεν τὰ ζῶα ταῦτα σημειούμενα ἐν τῇ ἀπογραφῇ τοῦ πλούτου τῶν ἀποδιδωμένων, ἣν γλύφουσιν εἰς τοὺς τάφους ἀντὶ ἄλλου ἐπικηδεῖου. Πολλὰ σκευὰ παριστῶσι γραμματεῖς καταγράφοντας, καθ' ὑπαγόρευσιν τῶν φυλάκων, τὰ παράδοξα αὐτὰ ποίμνια αἰγάγων, ἣ ποιμένας τρέποντας αὐτοὺς μὲ εἶδος ζύμης ἣν εἰσάγουσιν εἰς τὸ στόμα των, ὅπως, λ. χ., εἰς τὸν τάφον τοῦ Σεβού, ἱερέως τῶν πυραμίδων τῶν βασιλέων Οὐνᾶ καὶ Τέτη. Ὁ πλούσιος ἐκεῖνος Αἰγύπτιος εἶχε 405 βόας μικροκέρως, 1235 μακροκέρως, 1360 μὲ 560ν, 1220 ἀγελάδας, 1138 μόσχους, 1308 αἰγάγρους, 1135 δορκάδας, 1224 ἄλλου εἶδους αἰγάγρους, κτλ.

Ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὸν πολυτιμότερον βοηθὸν τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ τῶν Φαραῶ, τὸ ἀρχαιότατον τῶν γνωστῶν ζώων, τὸν Ὀνον, ὅστις καὶ ἤδη εἶναι εἰς τῶν χαρακτηριστικῶν τύπων τῆς νεωτέρας Αἰγύπτου καὶ ὃν βλέπει τις ζωηρότατον ἐν ταῖς ὁδοῖς τοῦ Κάιρου διαψεύδοντα διὰ τῶν κινήσεών του τὴν σημετικὴν ρίζαν τοῦ ὀνόματός του, σημαίνουσαν βραδυκίνητος. Ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀπαντᾷ τις τὴν εἰκόνα τοῦ ὄνου εἰς τοὺς τάφους τῆς παλαιᾶς δυναστείας. Ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1867, ὁ σοφὸς Αἰγυπτιολόγος Κ. Μαρριέτ ἐξέθηκεν ἀπομίμημα ἀναγλύφου ἀπαντωμένου ἐπὶ τοῦ τάφου ἀνδρὸς Τῆ καλουμένου (ἐπὶ τῆς πέμπτης δυναστείας) ἀκριβῶς δὲ λίαν καὶ τεχνικῶς παρίσταται ἀγέλη ὄνων. Ὁ Κ. Λεῖψιος ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τάφου τῆς τετάρτης δυναστείας (ὅτε ἐπίσης ἤκμαζεν ἡ ἱερογλυπτικὴ ἐν Αἰγύπτῳ) εὑρεν ἀναφερομένην ἀγέλην 760 ὄνων, βοσκόντων εἰς τοὺς ἀγρούς τοῦ

ἀποδιδόντος. Σαφρὰ Ἀγχ, ὅστις διετέλει ὑπάλληλος ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἀνεγείραντος τὴν δευτέραν πυραμίδα τοῦ Γισῆ, ἐν ἔτει 4235 π. Χ. Εἰς ἄλλους τάφους τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ἀνακαλυφθέντας ὑπὸ τοῦ Κ. Μαρριέτ, ὁ Κ. Λενορμάν παρετήρησεν ἀναφερομένους κυρίως χιλιάδων ὄνων. Τὸ χρήσιμον λοιπὸν τοῦτο μονόκληλον ζῶον ἦν πολυάριθμον κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἤδη δὲ πολλοὶ ὑπάρχουσιν ὄνοι γεγλυμμένοι εἰς τοὺς τάφους οἵτινες εὑρηνται εἰς τὰ ὑψώματα τοῦ Νείλου. Παρὰ τοῖς Μπένη Χασάν (ἀνάγονται οἱ τάφοι οὗτοι εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς δωδεκάτης δυναστείας, ἥτοι εἰς τὸ ἔτος 3064 π. Χ.), ἐν τῇ ἀπεικονίσει ἀγροτικῶν ἐργασιῶν Αἰγυπτίων βλέπει τις γλυφὰς παριστώσας τὴν ἄφιν ἐν Αἰγύπτῳ συνοδίας ἀποίκων ποιμένων σημετικῆς καταγωγῆς· ἔχουσι δὲ φορτωμένα τὰ σκεύη των ἐπὶ τῶν ὄνων καὶ τὰ τέκνα των καθήμενα ἐπὶ τῶν σαγμάτων τῶν ὑπομονητικῶν αὐτῶν βοηθῶν. Ἐν τοῖς ἀπεικονίσμασιν αὐτοῖς οὐδεὶς ἵππος φαίνεται.

Μυθοποιός τις εἶπεν ὅτι ὁ ἵππος ἐν παντὶ καιρῷ δὲν ἐγεννήθη διὰ τὸν ἄνθρωπον, καὶ τῆς γνώμης αὐτῆς εἶναι οἱ ἱστορικοὶ καὶ οἱ ἀρχαιολόγοι· ἐπίσης δὲ καὶ τὰ ἱερὰ κείμενα τὰ αὐτὰ περίπου λέγουσιν. Ἐν τῇ Γενέσει οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ ἵππων ἐν ᾧ ἀπαριθμοῦνται τὰ πλούτη τῶν πρώτων πατριαρχῶν. Βέβαιον ἄρα εἶναι ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οὐ μόνον κατοικίδιον ζῶον δὲν ἦτον ὁ ἵππος πέραν τοῦ Εὐφράτου, ἀλλ' οὔτε ἐν ἐλευθέρᾳ καταστάσει ὑπῆρχεν, ἀφοῦ οὔτε μεταξὺ τῶν ἀγρίων ζώων παρίσταται. Κατόπιν ὁμοῦς ἀναφέρεται ὁ ἵππος εἰς ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἰακώβ ἤλθεν εἰς τὴν Αἰγύπτον ἐπὶ φορτηγῶν ἀμαξῶν συρομένων ὑπὸ ἵππων. Οἱ Χέται, οἱ Ἑθιανοὶ—λαοὶ Χαναναῖοι—καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἐπολέμων ἔφιπποι. Ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ κατεποντίσθησαν, ἐπανελθόντων τῶν ὑδάτων, ἐξακόσια ἄρματα τοῦ Φαραῶ, θελήσαντος νὰ καταδιώξῃ τοὺς ἀναχωρήσαντας Ἑβραίους.

Ξένοι φαίνεται ὅτι εἰσήγαγον τὸν ἵππον εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἥτις οὐ μικρὰς ὑπέστη συμφορὰς ἐκ τῆς εἰσβολῆς αὐτῶν. Ἐπὶ τῶν τελευταίων βασιλείων τῆς δωδεκάτης δυναστείας ἡ Αἴγυπτος προήγετο εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ οἱ ἄνθρωποι εὐημέρουν, αἴφνης ὁμως λαὸς ἄσημος καὶ ἀφανὴς, ὃν ὁ ἱστορικὸς Μανέθων καλεῖ Ὑξοὶς ἢ Ποιμένες, εἰσέβαλεν ἐξ Ἀσίας εἰς τὴν χώραν Δέλτα, ἐφόρευσε τοὺς κατοίκους, διήρπασε τοὺς ναοὺς καὶ ἐπέβαλε τὴν κυριαρχίαν του εἰς τὰς βορείους τῆς Αἰγύπτου ἐπαρχίας. Τέλος, ὅπως λέγει πάπυρος, εὐρισκόμενος ἐν τῷ βρετανικῷ μουσεῖῳ, ὁ τόπος περιέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ξένων. Ταῦτα δὲ συνέβαινον κατὰ τὸν 10^{ον} π. Χ. αἰῶνα καὶ ἐπὶ τετρακόσια ἔτη ἡ Αἴγυπτος διετέλεσεν ὑπὸ τῶν ζυγῶν τῶν βαρβάρων, οἵτινες ἔθνον καὶ ἀπώλυνον. Πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα κατεστράφησαν τότε, οὐδὲν δ' ἐν τῷ μεταξὺ ὠκοδομήθη καὶ μόλις κατὰ τὸ τέλος τῆς περιόδου ἐκείνης γίνεται μνεία ἵππων ἐν τοῖς μνημείοις. Οἱ ποιμένες ἐκεῖνοι ἦσαν συρφετὸς ὄλων τῶν νομαδικῶν ὀρδῶν τῆς Ἀραβίας καὶ Συρίας, ἀλλὰ κυρίως Χαναναίων, οἵτινες μικρὸν πρὸ τοῦ Ἀβραὰμ ἀποκατέστησαν εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ κατόπιν εἰσώρμησαν εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Νείλου. Ὅπως δὲ τὰ μνημεῖα τῶν Αἰγυπτίων δεικνύουσιν ὅτι ὁ ὄνος ἦν τὸ πρῶτον τῶν κατοικιδίων ζώων τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου, οὕτω καὶ τὰ πανάρχαια μνημεῖα τῶν Βαβυλωνίων καὶ Ἀσσυρίων παριστῶσι, κατὰ τὸν Κ. Φ. Λενορμάν, τὸν ἵππον ὑπάρχοντα εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Τίγριδος καὶ τοῦ Εὐφράτου. Τὸ ὄνομα τοῦ ἵππου εἰς τὰς ἀριανὰς καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν παραγώγους διαλέκτους σημαίνει ταχύς· ἀπόδειξις δὲ τοῦτο ὅτι τὸ ζῶον ὑπῆρχε παρὰ ταῖς ἀριανὰς φυλαῖς πρὸ τῆς διασπορᾶς τῶν εἰς Εὐρώπην. Σανσκριτιστὶ ὁ ἵππος καλεῖται *asva* (asva), ζενδιστὶ *aspa* (aspa), περσιστὶ *asp* (asp), ἀρμενιστὶ *aspa* (aspa), λιθουανιστὶ *asizda* (asizda), λατινιστὶ *ekvus* (ekvus), γαλλιστὶ *epos* (epos), γαλλιστὶ *aihvus* (aihvus) καὶ παρὰ τοῖς

ἀρχαίοις Γερμανοῖς *ehu* (ehu)· ἐπίσης δ' εὐκόλον εἶναι ν' ἀνεύρῃ τις τὴν σημητικὴν καταγωγὴν τοῦ ὀνόματος ὄνου ἐν ἀπάσαις σχεδὸν ταῖς γλώσσαις· τὸ ἐβραϊκὸν *atôr* (atôr), τὸ ἀρχαῖον *atara* καὶ τὸ ἀραβικὸν *atâr* παράγονται ἐκ τοῦ ῥιζικοῦ *atara*, ἥτοι βραδυπορεῖν. Οἱ Σημίται τῆς Μεσοποταμίας μετέδωκαν τὸ ζῶον εἰς τοὺς Ἀριανοὺς τῆς Περσίας καὶ οὗτοι τὸ εἰσήγαγον εἰς τὰς Ἰνδίας. Οἱ Ἕλληνες ἔλαβον αὐτὸ ἴσως ἐκ τῶν Φοινίκων, ἐν δὲ τοῖς χρόνοις τοῦ Ὁμήρου γίνεται μνεία τοῦ ὄνου, καὶ τοι οὗτος δὲν ὁμιλεῖ ὥς ἐν τῇ Βίβλῳ.

Ἐν Αἰγύπτῳ ἡ χρῆσις τοῦ ἵππου ἐγενεκεύθη μόλις μετὰ τοὺς ἐν Μεσοποταμίᾳ πολέμους *Thtimès* τοῦ Α'. Ὁ Φαραὼ οὗτος ἔφερεν ἐκ τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἐκστρατειῶν τοῦ ἵππου ὀχείους καὶ ἐσύστησεν ἵπποφορεῖα εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον, ἀπ' αὐτῆς δὲ ἡ κοιλάς τοῦ ἱεροῦ ποταμοῦ μετ' οὐ πολὺ ἐγένετο μέγα κέντρον παραγωγῆς ἵππων. Ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὸ ζῶον διαδίδεται εἰς τὴν Ἀραβίαν, ἣν κακῶς ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἐθεώρουν ὥς κοιτίδα του. Τὰ χρονικὰ δεικνύουσι τῶντι ὅτι ὁ Σολομὼν ἐνῶ ἐκ τῆς Ἀραβίας εἰσήγεν ἀρώματα, χρυσὸν καὶ ἄργυρον, τοὺς ἵππους τοὺς ἀναγκαιοῦντας διὰ τὸν ἴδιον στρατὸν καὶ διὰ τὸν τῶν συμμάχων τοῦ Φοινίκων ἐλάμβανεν ἐξ Αἰγύπτου. Ὅτε τὸν ἔβδομον μ. Χ. αἰῶνα ὁ Μωάμεθ προσέβαλε τοὺς Κορεΐσιτας παρὰ τὴν Μέκκαν φαίνεται ὅτι ὁ ἵππος ἦν σπάνιος ἐν Ἀραβίᾳ, διότι ὁ ἀρχηγὸς τῶν πιστῶν μόνον δύο ἵππους εἶχεν εἰς ὅλον τὸν στρατὸν του, ἐν δὲ τῷ καταλόγῳ τῶν λαφύρων, ὅσα ἐκυρίευσεν, ἦτοι 24,000 καμήλων, 40,000 προβάτων καὶ 24,000 οὐγκιῶν ἀργύρου, οὐδεὶς ἵππος ἀναφέρεται.

Οἱ Ποιμένες μόνον μὲ τὸν ἵππον δὲν ἐπρόικισαν τὴν Αἴγυπτον. Ἐν τοῖς κατόπιν στηθεῖσι μνημείοις ἀπαντᾶται ὁ χοῖρος, ὅστις περιφραστικῶς σημαίνει παρ' Ἑβραίοις ζῶον ἀναστρέφον τὸ χῶμα διὰ τοῦ ῥύγχους του. Αἱ ἐν τοῖς μνημείοις τοῦ Κουρ-

νάχ γραφαί ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι γεωργοὶ ἤρχισαν ν' ἀνατρέφωσι χοίρους ἀπὸ τῆς δεκάτης ὀγδόης δυναστείας· πλὴν δὲν ἐτρέφοντο δι' αὐτῶν, διότι ἡ αἰγυπτιακὴ θρησκεία ἀπηγόρευε τὴν χρῆσιν τοῦ κρέατος τοῦ χοίρου, ὅστις συμβολικῶς παρίστα τὰ καταχθόνια πνεύματα. Χοίρους ἔτρωγον μόνον κατὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐτελοῦντο οἱ ἀγῶνες τοῦ Ὄρου κατὰ τοῦ Τυφῶνος. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, οὐ μόνον ἔτρωγον τότε σὺν, ἀφοῦ ἔκαιον τὴν οὐρὰν, τὴν σπλῆνα καὶ τὸ λίπος, ἀλλ' οἱ μὴ δυνάμενοι ν' ἀγοράσωσι, κατεσκεύαζον σὺν ἐκ ζύμης καὶ ἔτρωγον εὐσεβάστως.

Ἀλλὰ, τῶν Αἰγυπτίων μὴ ἐσθιόντων χοίρους, τίς ἔτρωγεν; Ἀναμφιβόλως οἱ ξένοι οἵτινες εἰσῆγαγον τὸ ζῶον καὶ οἱ αἰχμάλωτοι οὓς συνελάβανον ἐν τοῖς πολέμοις οἱ Φαραῶ καὶ οὓς ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν ὡς δούλους ἢ ἀνδράποδα. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει ὅτι οἱ ὑπὸ τοὺς Πέρσας συδύται ἰδίαν ἀπετέλουν τάξιν κοινωνικὴν ἢ φυλὴν, συζευγνύμενοι μεταξὺ τῶν καὶ μὴ ὄντες δεκτοὶ εἰς τοὺς ναοὺς· συνάγεται ὅθεν ὅτι αἱ ξένοι φυλαὶ μόνον ἐτρέφοντο μὲ χοίρους. Ἡ συγκεκριμένη φιλοσοφία ἀποδεικνύει πρὸς τοῦτοις, διὰ τῆς παραβολῆς τῆς λέξεως σὺς ἐν τοῖς διαφόροις διαλέκτοις, ὅτι ὁ χοῖρος κατὰγεται ἐκ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ὠξου καὶ ἐκεῖθεν διεδόθη παρ' ἅπασι τοῖς ἀσιατικοῖς λαοῖς, παρ' οἷς μεστηνάστευσαν οἱ τοῦ Ἀρείᾳ ἀπόγονοι.

Ὁ κύων ἀναφέρεται παρ' Αἰγυπτίοις τεσσαράκοντα αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ, ἐν δὲ τοῖς μνημείοις ἀπαντῶνται διάφορα εἶδη. Ἐπὶ τῆς ἀρχαίας αὐτοκρατορίας δὲν γίνεται μνεία αἰλούρων· τῶν ζώων δὲ τούτων ἐγένοντο κύριοι μετὰ τὰς ἐκδρομάς των εἰς τὴν χώραν τοῦ Κοῦς, ἐν τῇ ἄνω Αἰγύπτῳ, ἐπὶ τῆς δωδεκάτης δυναστείας. Οἱ Αἰγύπτιοι μετεχειρίζοντο τοὺς αἰλούρους εἰς τὸ κυνήγιον, ὡς ἐκ τῶν ὑπηρεσιῶν δὲ αὐτοῖς παρεῖχον καταστρέφοντες τοὺς μῦς καὶ τοὺς ὄφεις, ἐθεωροῦντο ἱεροὶ καὶ κατεῖχον ὑψηλὴν θέσιν ἐν τῇ συμβολικῇ θρησκείᾳ. Ἐπὶ τῆς ἀρχαίας αὐτοκρατορίας εἶχον ἐξημερώσει τὴν

διστιγμένην βαινὰν, ἣν ἐχρησιμοποιοῦν εἰς τὴν θήραν, ἀλλὰ κατόπιν ἀφῆκαν αὐτὴν καὶ προετίμησαν τὸν κύνα. Ἐπίσης εἶχον πίθηκας οἵτινες ἦσαν γεγυμνασμένοι νὰ συνάζωσι καρπούς· εἶχον δὲ καὶ λέοντας ἐξημερωμένους, οἵτινες συνώδεον εἰς τὸν πόλεμον βασιλεῖς τινες.

Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι δὲν ἐγνώριζον τὰ ἀλεκτρονοειδῆ κατοικίδια πτηνὰ· εἶχον ὅμως χῆνας, νήσσας καὶ πολλὰς περιστερὰς· πρὸς τοῦτοις εἶχον ἐξημερώσει καὶ εἶδος γερανοῦ, ὃν οἱ φυσιολόγοι καλοῦσι *δέσποινα* τῆς *Νουμηδίας*, ἀργότερον ὅμως εἰσῆγαγον ἐν τοῖς πτηνοτροφείοις καὶ τὰ ἀλεκτρονοειδῆ.

Ταῦτα ἐν περιλήψει περὶ τῶν κατοικίδιων ζώων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις.
N. F.

ΕΒΡΑΙΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ.

Ἐπιστημονικὸν σύγγραμμα τῆς Βιένης ἐδημοσίευσεν ἀρτίως ἐκτενεῖς πληροφορίας περὶ τῶν Ἑβραίων τῶν οἰκούντων ἐν Εὐρώπῃ· παραθέτομεν δ' ἐνταῦθα τὰς:

Οἱ πλείστοι τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἰουδαίων κατοικοῦσιν εἰς τὴν Πολωνίαν· ἀναλογοῦσι δὲ 4 ἐπὶ 7 κατοίκων, διότι ἐπὶ ὅλικοῦ πληθυσμοῦ 5,700,000 ψυχῶν 783000 εἰσὶν Ἰσραηλῖται.

Μετὰ τὴν Πολωνίαν ἐπέρχεται ἡ Ρουμανία, ἐν ᾗ οἰκοῦσι 208,000 Ἰουδαίων, ἢ κατ' ἄλλους μόνον 150000· ὥστε κατὰ μὲν τὸν ἕνα ὑπολογισμὸν ἀναλογεῖ 4 ἐπὶ 19 Ρουμάνων, κατὰ δὲ τὸν ἄλλον 4 ἐπὶ 26.

Ἡ ἐλευθέρα πόλις τοῦ Ἀμβούργου περιέχει 13—14 χιλιάδας Ἰουδαίων, ἥτοι 4 ἐπὶ 23 κατοίκων.

Ἡ Αὐστρουγγαρία, περιέχει 4 Ἑβραίον ἐπὶ 26 κατοίκων.

Ἡ Ἑσση ἢ Ἀσία ἀριθμεῖ ὑπὲρ τὰς 25 000 Ἑβραίων, ἥτοι 4 ἐπὶ 34 Ἀσίων.

Ἡ Ῥωσσία, ἄνευ τῆς Πολωνίας, περιέχει οὐχὶ ἐλάσσονας τῶν 1,829,000 Ἑβραίων ἐπὶ πληθυσμοῦ 63 μέχρις 6½ ἑκατομμυρίων